

ENRIC VALOR

La concessió de premis, i especialment els literaris, ha estat i és objecte de crítiques que abasten un ample camp. Se'ls defensa o se'ls acusa de tot, fins a qüestionar la raó mateixa de la seva existència. És possible que aquesta controvèrsia que no cessa constitueixi l'encant principal dels premis, perquè estimula autors i aplega lectors, en un moviment que ha permès a les nostres lletres no tan sols sobreviure, sinó assolir unes cotes de difusió impensables no fa pas massa anys.

D'alguns premis, entre ells el d'Honor de les Lletres Catalanes, se n'ha discutit en ocasions el do de l'oportunitat, en un joc de tries oposades a les que havien fet els jurats. Crec que d'això no se n'escaparà mai cap dels premis haguts i per haver, i que és bo que així sigui.

Tornant al do de l'oportunitat, penso amb plena convicció que la persona guardonada enguany fa acte de presència quan més necessitem veus com la seva.

A més d'excel·lent escriptor, és un gramàtic il·lustre que ha realitzat la seva tasca en moments molt difícils per al País Valencià. Ens ha salvat paraules i actituds en una àrea fonamental de la llengua catalana, i ho ha fet amb una tenacitat i un encert que ens han de servir d'exemple. Crec summament oportuna la designació d'Enric Valor perquè es produeix just quan retorna la polèmica de l'idioma acadèmic o literari i la llengua col·loquial. El conflicte entre la vida i la gramàtica, entre "el català que ara es parla" i el que ens caldria parlar.

Sembla mentida, però ja hi tornem. Dic això perquè al llarg de la meua vida m'he vist complicat en discussions tan inútils com aquesta, i sempre en etapes en les quals ens era més

necessària la cohesió que la dispersió. Fins i tot en temps d'exili, quan el nostre idioma era reprimit i perseguit amb tot el pes de les forces "estatals", un grup d'escriptors joves ens vam embranchar en la baralla dels fabrians i dels no-fabrians. No utilitzo el prefix "anti" perquè no hi havia enemics de Pompeu Fabra, sinó algú o alguns que consideraven de tota bona fe que hàviem d'anar més enllà de les normes. Jo era dels qui creien que abans de pretendre sobrepassar-les, hàviem de fer l'esforç d'arribar-hi. Els guanys proposats em semblaven pobríssims, com ara donar per bones les formes barco, calbo, panyo, entregar, viudo-viuda, guapo-guapa, sigut i unes quantes més d'aquesta categoria, que em feien l'efecte de llençols perduts en bugades mal fetes.

Han passat els anys i, com he dit abans, "ja hi tornem". Algú, també amb una bona fe innegable, reemprèn la campanya de "desencotillament" de l'idioma. Jo continuo trobant que més aviat hi sortirem perdent. Si considerem viu i saludable el català del carrer, l'idioma se'ns pot morir fins i tot sota cobert.

és en aquest punt que l'obra d'Enric Valor pren una gran importància i se'ns ofereix com a model a seguir. Ha divulgat la normativa fabriana i ha publicat diverses gramàtiques, amb una defensa lúcida de la nostra llengua i de la denominació que li correspon. Aquesta tasca de lingüista s'ha vist reforçada per una activitat literària d'un alt nivell. I que ha tingut una acollida que permet grans esperances: el seu llibre "Rondalles valencianes", en successives reedicions a partir de l'any 1950, ha assolit els 100.000 exemplars de venda. Avui els nens, els joves i els adults del País Valencià aprenen la nostra llengua amb l'ajuda de textos d'Enric Valor. és una bella justificació per a tota una vida, un motiu de legítim orgull. Mereix tots els honors que se li atorguin.

ENRIC VALOR

La concessió de premis, i especialment els literaris, ha estat i és objecte de crítiques que abasten un ample camp. Se'ls defensa o se'ls acusa de tot, fins a qüestionar la raó mateixa de la seva existència. És possible que aquesta controvèrsia que no cessa constitueixi l'encant principal dels premis, perquè estimula autors i aplega lectors, en un moviment que ha permès a les nostres lletres no tan sols sobreviure, sinó assolir unes cotes de difusió impensables no fa pas massa anys.

D'alguns premis, entre ells el d'Honor de les Lletres Catalanes, se n'ha discutit en ocasions el do de l'oportunitat, en un joc de tries oposades a les que havien fet els jurats. Crec que d'això no se n'escapará mai cap dels premis haguts i per haver, i que és bo que així sigui.

Tornant al do de l'oportunitat, penso amb plena convicció que la persona guardonada enguany fa acte de presència quan més necessitem veus com la seva.

A més d'excel·lent escriptor, és un gramàtic il·lustre que ha realitzat la seva tasca en moments molt difícils per al País Valencià. Ens ha salvat paraules i actituds en una àrea fonamental de la llengua catalana, i ho ha fet amb una tenacitat i un encert que ens han de servir d'exemple. Crec summament oportuna la designació d'Enric Valor perquè es produeix just quan retorna la polèmica de l'idioma acadèmic o literari i la llengua col·loquial. El conflicte entre la vida i la gramàtica, entre "el català que ara es parla" i el que ens caldria parlar.

Sembla mentida, però ja hi tornem. Dic això perquè al llarg de la meua vida m'he vist complicat en discussions tan inútils com aquesta, i sempre en etapes en les quals ens era més

necessària la cohesió que la dispersió. Fins i tot en temps d'exili, quan el nostre idioma era reprimit i perseguit amb tot el pes de les forces "estatals", un grup d'escriptors joves ens vam embrancar en la baralla dels fabrians i dels no-fabrians. No utilitzo el prefix "anti" perquè no hi havia enemics de Pompeu Fabra, sinó algú o alguns que consideraven de tota bona fe que havíem d'anar més enllà de les normes. Jo era dels qui creien que abans de pretendre sobrepassar-les, havíem de fer l'esforç d'arribar-hi. Els guanys proposats em semblaven pobríssims, com ara donar per bones les formes barco, calbo, panyo, entregar, viudo-viuda, guapo-guapa, sigut i unes quantes més d'aquesta categoria, que em feien l'efecte de llençols perduts en bugades fetes amb presses.

Han passat els anys i, com he dit abans, "ja hi tornem". Algú, també amb una bona fe innegable, reemprèn la campanya de "desencotillament" de l'idioma. Jo continuo trobant que més aviat hi sortirem perdent. Si considerem viu i saludable el català del carrer, l'idioma se'ns pot morir fins i tot sota cobert.

és en aquest punt que l'obra d'Enric Valor pren una gran importància i se'ns ofereix com a model a seguir. Ha divulgat la normativa fabriana i ha publicat diverses gramàtiques, amb una defensa lúcida de la nostra llengua i de la denominació que li correspon. Aquesta tasca de lingüista s'ha vist reforçada per una activitat literària d'un alt nivell. I que ha tingut una acollida que permet grans esperances: el seu llibre "Rondalles valencianes", en successives reedicions a partir de l'any 1950, ha assolit els 100.000 exemplars de venda. Avui els nens, els joves i els adults del País Valencià aprenen la nostra llengua amb l'ajuda de textos d'Enric Valor. és una bella justificació per a tota una vida, un motiu de legítim orgull. Mereix tots els honors que se li atorguin.

ENRIC VALOR

Entre altres virtuts que els són demanades, és bo que els premis tinguin el do de l'oportunitat. Crec que ha estat summament oportú que el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes hagi correspost, aquest any, a un lingüista eminent que és alhora un narrador de molt alt nivell.

I ho considero oportú perquè, encara que sembli mentida, tornem a reviure una campanya sota el signe de la preocupació per a "desencotillar" l'idioma. Com en les versions anteriors, la campanya és agressiva en els seus plantejaments i molt pobra pel que fa als resultats que ens promet: tot al més, donar per bons uns quants barbarismes, la qual cosa -ella sola- no ens permetrà pas una més gran riquesa expressiva. Temo la pèrdua de més llençols en bugades fetes amb presses.

Ja l'any 1959, entre els grups d'escriptors catalans exiliats a Mèxic, va sorgir una polèmica motivada pel conflicte entre la vida i la gramàtica. O sigui entre el català que es parlava al carrer i l'idioma acusat de forjar-se en laboratoris exclusivistes. Jo em vaig arreglendar al costat dels qui recomanaven prudència a l'hora de servir-nos de l'eina que, com a escriptors, ens esqueia: la nostra llengua.

En un article escrit i publicat a la capital mexicana, l'any 1959, em vaig permetre de remarcar allò que passa quan la vida vol guanyar el joc a la gramàtica. Deia textualment: "El més llegit dels escriptors catalans contemporanis sembla posseir una patent per a invertir l'idioma de la manera que li sembli. Els correctors li passen respectuosament mots com xisto, sèrio, guapa, tonteria, hermós, esquàlid (en el sentit d'escanyolit), pàlpit, tacany, etc., o el joc d'introduir paraules canviant-ne

l'accepció, com primors en comptes de primícies, tresillo per tern o ronyicar no se sap si en el sentit de grunyar o ronyar.

En la reedició d'obres cabdals de la nostra literatura, escrites abans de l'endreq filològic, el criteri ordenador ha estat tímid, per no dir que penosament limitat... Les paraules en cursiva afeixuguen el text i arriben a desorientar fins i tot el corrector, que tant l'admet en mots que no ho necessiten (cromo, reial gana, enfadar, etc.), com en els que reclamen cursiva, cometes i, si pogués ésser, camisa de força i tot, com instritrutris, quisque, desparpaco i altres.

Exemples per l'estil podrien esmentar-se fins a completar dotzenes, amb tanta reiteració que ni tan sols no aconsegueixen de fixar un color local o una mentalitat determinada. És un simple i pur galimatias... Hi ha un aspecte del llenguatge que no pot dependre de l'arbitri o de les limitacions dels autors, ni dels gustos (sovint determinats per un coneixement precari de la matèria) d'alguns lectors."

Demano perdó per aquesta llarga cita referida a un escrit meu. Però és que em fa l'efecte "que ja hi tornem a ésser" i temo novament que no hi guanyarem res. Al contrari.

En tot cas, es tracta de reflexions que potser no queden fora de lloc en l'acte d'homenatge a un escriptor nostre que té una sòlida formació com a gramàtic, i que ha realitzat una tasca inestimable per a la unificació de la llengua catalana al País Valencià. Ens ha salvat paraules i actituds, dos guanys mereixedors de plena reconeixença.